

Гвоздьова Світлана Василівна,
викладач оториноларингології,
Ємельянова Валерія Валеріївна,
викладач з догляду за хворими,
Лубенський медичний
фаховий коледж,
м. Лубни

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Спочатку ми учимо своїх дітей.
Потім ми самі навчаємось у них.
Той хто, не хоче цього робити,
Той відстає від свого часу
Ян Райніс

Педагогічний процес як сукупність послідовних дій задля досягнення мети навчання і виховання підпорядкований певним універсальним і специфічним цілям та закономірностям.

Педагогічний процес здійснюється в умовах, які можуть сприяти або перешкоджати його успішному функціонуванню. Зміни, які відбуваються в соціальній структурі негативно впливають на процеси в сучасній педагогіці. Це означає, що завдання, зміст форми і методи педагогічного процесу залежать не тільки від потреб, а й від можливостей суспільства, умов в яких він відбувається.

Успішність педагогічного процесу залежить від уміння педагогів правильно враховувати індивідуальні особливості студентів. Кожен віковий період має свої характерні особливості, знаючи які педагог обирає відповідно до змісту форми і методів навчання.

Сучасні стандарти освіти вимагають від викладача мати за мету повноцінний розвиток особистості майбутнього фахівця. Зараз недостатньо вкласти в студента знання, вміння та навички, треба щоб в цьому процесі відбувся ще і розвиток особистості, його глибоке усвідомлення майбутньої професії, володіння інформаційною культурою. Викладач повинен не тільки транслювати знання, на сьогоднішній день, перед нами стоять завдання наступного порядку: виявити у студента знання, які він має, розкрити його здібність мислити, аналізувати, підштовхувати його до уміння самостійного навчання, що в подальшому допоможе йому зростати, як фахівцю своєї справи самому.

Не можна вважати себе грамотним спеціалістом без вивчення освітніх технологій, нових, сучасних психологічних та педагогічних методик.

Для того, щоб досягти цієї мети, на нашу думку, викладач повинен поставити перед собою наступні цілі:

- мати чіткі уявлення про педагогічні технології
- спрямовувати свої зусилля на формування у студента цікавості до своєї майбутньої професії
- сформуванню у студента потребу до вдосконалення своїх знань шляхом самоосвіти
- спрямувати свою діяльність, як педагога, на формування позитивної мотивації до навчання
- обов'язково використовувати в учбовому процесі інформаційно-комунікаційні технології.

На наш погляд, сучасний викладач повинен володіти умінням отримувати інформацію з різних джерел, це дає йому змогу підвищувати ефективність навчання, збільшувати зацікавленість студентів у вивченні предмету.

На сьогодні психологічні та педагогічні методики будуються на принципах, які сформулював голландський психолог Карл Ван Парререн.

На нашу думку, особливої уваги заслуговують принципи восьмий та десятий. Стосовно восьмого принципу – дуже важливим є уміння учня логічно мислити, аналізувати ситуацію, використовувати теоретичні знання.

Десятим принципом стимулює учня, і його ініціатива завжди викликає в ньому позитивну мотивацію до навчання. Як і кожна людина, учень сприймає в предметному світі не тільки за допомогою мислення, але і використовуючи свої пізнавальні здібності. Усвідомлюючи свої успіхи він прагне досягти інших, вищих за порядком цілей, високого рівня успішності.

В методиці викладання можна виявити кілька напрямків:

- психологічний напрямок викладання вимагає зосереджувати увагу на процесі пізнання учнів і способах засвоєння ними отриманої інформації, тобто викладач зобов'язаний знати і застосовувати в процесі навчання загальні закони психології
- предметний напрямок - головне в методиці викладання це сама досліджувана дисципліна. Наприклад в методиці викладання клінічних дисциплін хірургічного напрямку головною буде – загальна хірургія (загальні аспекти хірургії). Але при цьому враховується, що крім загальної хірургії студенти медичних вузів повинні вивчати окремі дисципліни вузької спеціалізації, як ось – офтальмологія, оториноларингологія, догляд за хворими, основи медсестринства. Тому доводиться націлювати нашу увагу на виділенні різноманітних практичних навичок, придатних для піднесення знань в області вузьких спеціалізацій. Предметний напрямок дозволяє розробити такі прийоми навчання, які допомагають успішно викладати для студентів медичних вузів.

Не можна ігнорувати методологічні методи викладання:

- системний підхід, який полягає в аналізі процесу психологічної підготовки
- діяльнісний підхід – виходить з того, що особистість формується і розвивається тільки в процесі діяльності, що вимагає такої організації викладання, при якій студенти отримують максимальні умови для розвитку своїх здібностей й обдарувань.
- особистісний підхід – виходить із того, що головною цінністю навчального процесу є особистість студента. Реалізація особистісного підходу вимагає визнання унікальності та неповторності особистості кожного студента, вимагає забезпечення можливостей для розвитку і реалізації здібностей, інтересів, цілей, цінностей особистості.
- аксіологічний підхід – передбачає орієнтацію на цінності, що сприяють задоволенню потреб людини та відповідають її особистим запитам і нормам.
- компетентісний підхід – спрямованість навчального процесу на досягнення результатів [5, с. 224-226].

Окремо хотілось би зупинитись на інноваційній педагогіці.

Інноваційна педагогіка підштовхує студентів до міркувань, допомагає визначити свою точку зору, але вона повинна бути аргументована і тоді має право на існування.

Всі хто залучений до сфери вищої та середньої спеціалізованої освіти розуміють, що українські вищі школи стикаються з реальними проблемами, потенційних студентів все менше, адже все більше вони дивляться за кордон.

Як забезпечувати якість викладання та навчання, що сьогодні потребує використання інноваційних підходів та методів неформальної освіти?

Наше завдання, як викладачів, полягає в використанні не єдиного способу, а різноманітних, щоб полегшити можливості студентам домовлятися та досліджувати різні способи досягнення однієї мети та допомогти зробити оптимальні висновки.

Класично-педагогічна теорія безнадійно застаріла, будувати на її основі виховання нинішніх поколінь не можна, тому що сьогодні принципи вродженої рівності людей, їх рівна можливість в навчанні і вихованні не дозволяє бути рівними. Інновація тут вкрай необхідна.

Гуманістична педагогіка, утверджує виховання в ролі активного, свідомого, рівноправного учасника педагогічного процесу, який розвивається на основі своїх можливостей. Гуманістична педагогіка вимагає пристосування школи до учнів, забезпеченню атмосфери комфорту й «психологічної безпеки», індивідуалізації процесів навчання і виховання, створення сприятливих умов для розвитку кожного студента. Прийняття студента таким, яким він є.

Інновація направлена на те, щоб голова студента не була забита непотрібною інформацією.

Для цього активно використовуються такі методи навчання:

- проблемний виклад – викладач формулює проблему і пояснює як її вирішити, показує логіку як працювати і вирішувати проблему
- частково-пошуковий метод – педагог формулює проблему і здобувачі її вирішують, педагог бачить проблему і тоді сам допомагає
- ілюстраційно-дослідний метод вчить думати, багато потратити часу, щоб знайти матеріал і поєднати його

Таким чином інноваційна педагогіка створює умови для розкриття потенціалу та особистості студента.

Інновація – це не принципово нове, а нововведення добре відоме, технологія якого давно забута і виражена в новому форматі. В інноваційній освіті дуже великі вимоги до студента, у нього можливо не вистачає рівня знань для того щоб він зміг працювати, але дає можливість реалізуватися і самостійно опрацьовувати такі питання. Щоб створити умови успіхів, потрібно давати ті завдання з якими у них є бажання працювати, а не примушувати робити те, що всім роздано.

Інновація повинна бути демократична, відкрита, активна (це коли сильніші студенти працюють з педагогом) і інтерактивна (взаємодія між самими студентами), а викладач є модулятором і консультантом.

Коли ми проводимо вивчення методик, оцінюємо їх недоліки та переваги, треба завжди пам'ятати, що немає нічого, що здатне замінити живе людське спілкування у всій його багатобічності в учбово-виховному процесі. Сутність любой методики є в тому, що студент повинен сам бути активним учасником в процесі отримання знань, повинен навчитися мислити, знаходити різні варіанти поставлених перед ним завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Михайліченко В.Є. Психологія розвитку особистості: монографія. Харків НТУ «ХП», 2015. с.115-116
2. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи. Навч. посіб. - К.: «Академвидав», 2006. - 352 с.
3. Боса О.О. Інноваційні технології в практичній діяльності педагога с.126-128
4. Парререн К.В. Ідеологія сучасних технологій. с. 28 -32
5. Чепіль М.Н. Педагогічні технології. Київ: 2019. с. 224-226
6. Галиця І.О. Інноваційні механізми активації педагогічного і наукового процесів: Вища школа, 2011. с. 31-37
7. Гордійчук С. Результати впровадження структурно-функціональної моделі забезпечення якості освітньої діяльності в медичному коледжі/ Нові технології навчання: збірник наукових праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2020. Вип.94. С.110-114